

आदिवासी विकास विभागाच्या अखत्यारीतील  
शासकीय आश्रमशाळा / वसतीगृहातील विद्यार्थ्यांना  
दूध, अंडी, केळी, नाचणी तसेच ऋतुमानानुसार  
फळांचा पुरवठा करणबाबत.

**महाराष्ट्र शासन**  
**आदिवासी विकास विभाग**  
**शासन निर्णय क्रमांक: शाआशा -२०१४/ प्र. क्र. ४९५/ का-१३**  
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,  
मंत्रालय, मुंबई:- ४०० ३२.  
दिनांक :- २० ऑक्टोबर, २०१४.

**वाचा :-**

- १) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग क्र: याचिका- २००९/ प्र.क्र. ४८/ का-१३, दिनांक २१ डिसेंबर, २००९.
- २) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग क्र: याचिका - २००९/ प्र. क्र. ४८ / का- १३, दिनांक २३ डिसेंबर, २००९.
- ३) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग क्र: शाआशा - १०१०/ प्र. क्र. ३६७ / का- १३, दिनांक २४ मार्च, २०११.
- ४) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र: शाआशा - २०१२/ प्र.क्र. १८७ / का-१३, दिनांक ०३-०८-२०१२.
- ५) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र: शाआशा - २०१३/ प्र.क्र. ७९७ / का-१३, दिनांक ०४-०३-२०१४.

**प्रस्तावना :-**

मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे दाखल सु-मोटो रिट पिटीशन क्र. १४२०/२००८ प्रकरणी मा. उच्च न्यायालयाने दि. ११-१२-२००९ रोजी झालेल्या सुनावणीत शासकीय आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांना सकाळच्या न्याहरीसोबत २५० मिली दूध देण्यात यावे असे आदेश दिले होते. त्यास अनुसरुन संदर्भाधीन दि. २१-१२-२००९ च्या शासन निर्णयान्वये आदिवासी विकास विभागाच्या शासकीय आश्रमशाळा / वसतीगृहातील विद्यार्थ्यांना दूध देण्याबाबत तरतूद करण्यात आलेली आहे. त्याचप्रमाणे दिनांक २४-०३-२०११ तसेच दि. ०३-०८-२०१२ च्या शासन निर्णयानुसार दूध, अंडी, केळी उपलब्ध करून देण्याबाबत तसेच ज्या ठिकाणी दूध उपलब्ध नसेल त्याठिकाणी नाचणी व जेथे दूध आणि नाचणी उपलब्ध नसेल तेथे सफरचंद किंवा त्या ऋतुमध्ये उपलब्ध असणारे फळ पुरवठा करण्याची तरतूद करण्यात आली आहे. दि. ०४-०३-२०१४ च्या शासन निर्णयान्वये शैक्षणिक वर्षातील प्रत्येक सत्रासाठी शासकीय आश्रमशाळा व वसतीगृहांना लागणारी अंडी, दूध, केळी व ऋतुमानानुसार उपलब्ध फळे इत्यादीसाठी स्वतंत्र निविदा

मागवून आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक यांच्या अध्यक्षतेखालील समिती क्र. २ मार्फत विहित कार्यपद्धतीनुसार ई-निविदा मागवून खरेदी करण्याची तरतूद केलेली आहे.

शासकीय आश्रमशाळा / वस्तीगृहांतील विद्यार्थ्यांना पौष्टीक आहार पुरविण्याबाबत शासन कटिबद्ध असून दूध, अंडी, केळी व नाचणी यासोबतच सफरचंद किंवा ऋतुमानानुसार उपलब्ध करून द्यावयाच्या फळांबाबत स्वयंस्पष्ट निर्देश देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

### शासन निर्णय :-

(१) दि. ०४-०३-२०१४ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद ४.५ - “ शैक्षणिक वर्षातील प्रत्येक सत्रासाठी शासकीय आश्रमशाळा व वस्तीगृहांना लागणारी अंडी, दूध, केळी, नाचणी व ऋतुनुसार उपलब्ध फळे इत्यादीसाठी स्वतंत्र निविदा मागवून समिती क्र. २ मार्फत विहित कार्यपद्धतीनुसार ई-निविदा मागवून खरेदी करावी ” या तरतूदीमध्ये बदल करण्यात येत असून ही खरेदी आता शासन निर्णय दि. ०४-०३-२०१४ मध्ये नमूद प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांच्या अध्यक्षतेखालील समिती क्र. ४ मार्फत करण्यास शासन मंजूरी देण्यात येत आहे.

२. समिती क्र. ४ पुढीलप्रमाणे आहे:-

१.	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.	- अध्यक्ष.
२.	सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी ( शिक्षण ), एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय.	- सदस्य.
३.	वरिष्ठ मुख्याध्यापक, शासकीय आश्रमशाळा.	- सदस्य.
४.	वरिष्ठ गृहपाल, शासकीय वस्तीगृह.	- सदस्य
५.	लेखाधिकारी / सहाय्यक लेखाधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय.	- सदस्य सचिव.
६.	दूध, केळी, अंडी, नाचणी व ऋतुमानानुसार उपलब्ध फळे ही आदिवासी महिला बचत गट, आदिवासी पुरुष बचत गट, आदिवासी महिला सहकारी संस्था, आदिवासी पुरुष सहकारी संस्था, आदिवासी महिला भागीदारी संस्था, आदिवासी पुरुष भागीदारी संस्था, आदिवासी महिला पुरवठादार कंपनी, आदिवासी पुरुष व सर्वसाधारण पुरवठादार कंपनी, आदिवासी महिला, आदिवासी पुरुष या प्राथम्यक्रमाने निविदा न्युनतम दराने मंजूर करावी.	

४. प्रकल्प अधिका-यांनी प्रत्येक शैक्षणिक सत्रासाठी शैक्षणिक सत्र सुरु होण्यापुर्वीच वर नमूद बाबी खरेदी करण्याबाबत ई-निविदा प्रक्रिया पुर्ण करावी. खरेदीस वित्तीय मान्यता घेणेबाबत शासन निर्णय, दि.

१६-०९-२०१३ मधील तरतूदीनुसार कार्यवाही करावी. त्यानुसार प्रकल्प अधिकारी यांनी वित्तीय मान्यतेचा प्रस्ताव थेट संबंधित सक्षम प्राधिकारी (आयुक्त, अप्पर आयुक्त अथवा शासन ) यांचेकडे पाठवावा.

५. सदर खरेदी करतांना सफरचंद व ऋतुमानानुसार उपलब्ध करून द्यावयाच्या फळांबाबत पुढील कार्यपद्धती अवलंबिण्यात यावी.

(अ) ज्याठिकाणी दूध व नाचणी उपलब्ध नसतांना सफरचंद अथवा ऋतुमानानुसार फळे उपलब्ध करून देण्याची आवश्यकता आहे त्या शासकीय आश्रमशाळा / वसतीगृहांतील विद्यार्थ्यांना दररोज १५० ग्रॅम ते २०० ग्रॅम च्यादरम्यान वजनाचे फळ ( मोसंबी , संत्री, सफरचंद, पेरु, पेर, चिक्कु, डाळिंब अथवा इतर ऋतुमानानुसार तसेच भौगोलिक परिस्थितीनुसार उपलब्ध असलेली फळे ) देण्यात यावे.

(आ) आठवड्यातून किमान चार प्रकारची फळे विद्यार्थ्यांना देण्यात यावीत.

(इ) पुरविण्यात आलेल्या फळांच्या गुणवत्तेवर व एकुण प्राप्त मालाच्या वजनावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी संबंधित आश्रमशाळेतील किमान ५ विद्यार्थ्यांची समिती गठीत करण्यात यावी.

(ई) फळांच्या पुरवठानंतर संबंधित मुख्याध्यापक / गृहपाल तसेच समितीतील विद्यार्थ्यांपैकी किमान २ विद्यार्थ्यांच्या स्वाक्ष-या घेऊन फळांची गुणवत्ता प्रमाणित करावी व त्यानंतरच माल स्वीकारण्यात यावा.

(उ) गुणवत्तेच्या फळांचा पुरवठा होत असल्याची खात्री करण्याची जबाबदारी प्रकल्प अधिकारी यांची राहील.

(ऊ) पुरवठा केलेल्या फळांच्या गुणवत्तेबाबत होणा-या तक्रारीवर आयुक्त, आदिवासी विकास विभाग यांनी तात्काळ कार्यवाही करावी.

(ए) शासनास प्राप्त झालेल्या तक्रारीवर शासनास योग्य वाटेल त्या अधिका-यामार्फत सदर तक्रारीची चौकशी करण्यात येईल. जर तक्रारीत तथ्य आढळले तर संबंधित मुख्याध्यापक /

गृहपालांवर तसेच प्रकल्प अधिकारी यांचेवर जबाबदारी निश्चित करण्यात येऊन शिस्तभंगविषयक  
अथवा फौजदारी प्रकारची कारवाई करण्यात येईल.

६. पुरवठादाराने फळांचा पुरवठा केल्यानंतर मुख्याध्यापक / गृहपाल, तसेच संबंधित समितीतील २ विद्यार्थ्यांच्या सहीनिशी दिलेल्या पोहोच पावत्या विचारात घेऊन पुरवठादारास बिल अदा करण्याची कार्यवाही संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांनी करावी.

७. याबाबत येणारा खर्च संबंधित लेखाशिर्षाखालील मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

८. सदरचा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०१४१०२०१६०१४२५९२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(नवनाथ वाठ )

कार्यासन अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग.

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. प्रधान सचिव ( आदिवासी विकास विभाग ) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई:- ४०० ०३२..
३. आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.
४. अप्पर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे / नाशिक / अमरावती / नागपूर
५. सर्व संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.
६. महालेखापाल (लेखा परिक्षा), / (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र- १, मंबई .
७. महालेखापाल (लेखा परिक्षा), / (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र- २, नागपूर.
८. सर्व निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी.
९. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
१०. सर्व उप सचिव / अवर सचिव / कक्ष अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
११. निवड नस्ती (का.१३), आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.